

SEXE, GÈNERE I PLANIFICACIÓ LINGÜÍSTICA: EL TRENCAMENT DE LA CUP¹

Carme Bach*

Mireia Tomàs**

Resum

En els darrers anys, el llenguatge no sexista s'ha fet un lloc en els discursos dels partits polítics. Sens dubte, la CUP (Candidatura d'Unitat Popular) és qui ha trencat més esquemes, amb relació al tractament del gènere. En el seu discurs s'observa l'ús de noms col·lectius, desdoblament i femení genèric amb l'objectiu de fer reflexionar i fer canviar la societat. En aquest article tenim l'objectiu d'investigar de manera exhaustiva els canvis que la CUP ha introduït al seu llenguatge en relació amb el gènere, els motius que hi ha darrere dels criteris de gènere aplicats i, finalment, la coherència del seu discurs no sexista. Per a l'anàlisi, hem recollit un corpus que inclou tant textos escrits (programes electorals, cartells publicitaris i piulades fetes per la CUP) com orals (intervencions al Parlament i intervencions públiques). Pel que fa als resultats, hem observat que l'ús d'un llenguatge no sexista es deu exclusivament a criteris ideològics i que no hi ha uns criteris lingüístics que se segueixin de forma sistemàtica. També hem observat diferències d'ús d'aquest llenguatge segons el gènere textual estudiat, la intenció del text, la paraula escollida o el membre de la candidatura que emet el discurs.

Paraules clau: Gènere; sexe; llenguatge no sexista; discurs polític; planificació lingüística.

SEX, GENDER AND LANGUAGE PLANNING: THE BREAK MADE BY THE POLITICAL PARTY CANDIDATURA D'UNITAT POPULAR (CUP)

Abstract

In recent years, non-sexist language has cut out a place for itself in the rhetoric of the political parties. Without question, the CUP is the party that has gone the furthest in terms of breaking the mould as to how gender is treated. In its discourse, we see the use of collective nouns, split nouns and the female generic form with the aim of providing food for thought and changing society. In this article, we comprehensively investigate the changes that the CUP has introduced into its language in relation to gender; the reasons behind the gender criteria applied and, finally, the coherence of its non-sexist discourse. For this analysis, we gathered a collection of materials that included both written texts (electoral programmes, advertising posters and tweets from the CUP) and oral statements (interventions in the Parliament and public statements). As far as the results are concerned, we observed that the use of non-sexist language is exclusively due to ideological reasons, with no linguistic criteria followed systematically. We also observed differences in the use of this language according to the textual gender studied, the intention of the text, the word chosen or the member of the party making the speech or statement.

Keywords: Gender; sex; non-sexist language; political discourse; language planning.

¹ Aquest treball s'ha realitzat gràcies al finançament dels projectes *Identitats i cultures digitals en l'educació lingüística* (ICUDEL), (EDU2014-57677- C2-1- R), i Gr@el (Grup de recerca en aprenentatge i ensenyament de llengües), subvencionat pel govern català (AGAUR, 2014SGR 1042-F).

* Carme Bach, professora de Llengua catalana, Llengua en entorns socials i també de Lingüística Textual al Màster d'Estudis del discurs del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge de la Universitat Pompeu Fabra, carne.bach@upf.edu

** Mireia Tomàs, graduada en llengües aplicades per la Universitat Pompeu Fabra, és professora auxiliar de conversa del Ministeri d'Educació Cultura i Esport a França, mireia.tomasguix@gmail.com

Article rebut el 23.01.2017. Avaluació cega: 18.04.2017. Data d'acceptació de la versió final: 09.05.2017

Citació recomanada: BACH, Carme; TOMÀS, Mireia «Sexe, gènere i planificació lingüística: el trencament de la CUP», *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, núm. 67, 2017, pàg. 145-167, DOI [10.2436/rld.i67.2017.2913](https://doi.org/10.2436/rld.i67.2017.2913).

Sumari

- 1 Introducció
- 2 Objectius i hipòtesis del treball
- 3 Llengua, planificació lingüística i anàlisi crítica del discurs
- 4 Metodologia d'anàlisi
- 5 Anàlisi
 - 5.1 Programes electorals
 - 5.2 Cartells publicitaris
 - 5.3 Piulades
 - 5.4 Discursos públics
- 6 Conclusions
- 7 Referències bibliogràfiques
- 8 Referències del corpus utilitzades
 - 8.1. Programes electorals
 - 8.2 Intervencions analitzades

1 Introducció

Ja fa uns quants anys que és habitual trobar en els textos públics escrits en llengua catalana l'aplicació de criteris considerats no sexistes en diversos àmbits, fet que ha derivat en un debat cada vegada més intens a la societat. Un dels àmbits en què es pot veure més clarament aquest ús discursiu és la política, especialment en partits d'esquerra. La Candidatura d'Unitat Popular (CUP) és un dels partits polítics que ha trencat més esquemes amb relació al tractament de gènere. L'auge de la CUP i l'entrada d'Anna Gabriel com a diputada al Parlament de Catalunya han revifat el debat amb relació al lligam entre gènere i sexe i la seva representació lingüística. Així doncs, hem cregut interessant investigar el tractament de gènere que fa la CUP, el motiu de les seves tries lingüístiques i la coherència del seu discurs.

2 Objectius i hipòtesis del treball

Els objectius d'aquest treball són tres:

- a) Observar com la CUP usa el gènere en els seus textos;
- b) Indagar els motius que hi ha darrere dels criteris de gènere aplicats en el discurs de la CUP, i
- c) Analitzar la coherència en el tractament no sexista del llenguatge del discurs dels membres de la CUP.

Les hipòtesis de partida són dues:

- 1) El discurs de gènere de la CUP es basa estrictament en criteris ideològics.
- 2) No hi ha gaire coherència en el discurs de la CUP, entre els discursos de diversos membres de la CUP ni en els diferents gèneres textuais analitzats.

3 Llengua, planificació lingüística i anàlisi crítica del discurs

La consulta de l'entrada *gènere* al *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2) palesa que encara ara per ara hi ha una certa confusió entre el terme *gènere* i el terme *sexe* a la societat, tal com sembla deixar entreveure l'accepció 6 que reproduïm tot seguit:

«6 1 m. [FL] Categoria gramatical que en algunes llengües dona lloc a la distribució dels substantius en classes nominals, en funció d'un cert nombre de propietats formals que es manifesten per mitjà d'afixos flexius, de la concordança amb l'adjectiu o de la referència pronominal.

6 2 [FL] *gènere ambigu* Gènere atribuït per la gramàtica tradicional als noms de cosa que hom pot usar indistintament en gènere masculí i femení.

6 3 [FL] *gènere femení* Gènere aplicat a mots que designen éssers que tenen sexe femení o a d'altres que hi són assimilables per la terminació o per l'ús.

6 4 [FL] *gènere masculí* Gènere aplicat a mots que designen éssers que tenen sexe masculí o a d'altres que hi són assimilables per la terminació o per l'ús.

6 5 [FL] *gènere neutre* En llengües amb triple oposició de gènere, gènere aplicat a mots que designen entitats inanimades o a d'altres que hi són assimilables per la terminació o per l'ús.»

Com es pot veure, l'accepció 6.1 parla del gènere com a qualitat gramatical, però tant les accepcions 6.3 com 6.4 parlen de gènere bàsicament referint-se al sexe femení i masculí, respectivament, tot i que s'indica que hi ha altres mots que poden ser assimilables a aquestes accepcions per la seva terminació o per l'ús. Aquesta confusió fa que es barregin sovint fenòmens com el sexe i el gènere gramatical. Junyent assenyala que:

«Quan es tracta de les relacions entre dones i llengua ens estem referint a una sèrie de fenòmens de naturalesa molt diversa. El fet que la major part d'aquests fenòmens s'englobi en la categoria de *gènere* ha contribuït a crear una gran confusió que es manifesta, sobretot, en l'anomenada *llengua no sexista* (i encara més

freqüentment, *llenguatge no sexista*» (2013: 143).

Gramaticalment parlant, el masculí genèric es considera el gènere no marcat en català i, com clarament destaca Bibiloni (2009), això no vol dir que se subordini el gènere masculí al femení sinó que:

«En rigor, no és una forma masculina sinó una forma sense cap marca de gènere. L'error és creure que aquest sistema subsumeix el femení dins el masculí i crea una dependència de la dona vers l'home. Aquest sistema no inclou el femení dins el masculí, ni subordina un a l'altre: únicament dota el femení d'uns identificadors formals que nega al masculí, i encarrega al context la funció de destriar si un element no marcat es refereix a mascles o a mascles i femelles».

De fet, segons Tolchinsky (2013: 173) «relacionar les marques de gènere amb el sexe portaria a suposar que els parlants de llengües que no marquen gramaticalment el gènere són menys discriminadors, més igualitaris que aquells que han tingut la desgràcia de créixer en una llengua flexiva».

Els inicis del moviment de la feminització del discurs remunten a la lingüística nord-americana dels anys 70 i 80 i, de fet, no és fins al 1973, que apareix el primer article en què es polemilitza sobre el tractament lingüístic de les dones (Lakoff, 1973). Però, sobretot, van ser Miller i Swift (1976 i 1980) les qui van liderar l'ús no sexista de l'anglès amb la publicació d'articles i llibres com ara *Word and Women* (1976) o el manual *The Handbook of Nonsexist Writing* (1980), en què denunciaven, entre altres coses, l'ús sexista del pronom masculí *he* per referir-se a ambdós sexes. El llenguatge no sexista es va provar de calcar en català i això va causar alguns problemes en alguns casos, tal com explica Margarida Sanjaume amb relació a la planificació lingüística per a un ús no sexista de la llengua en l'àmbit del Parlament de Catalunya i més endavant, exposa la solució que es va trobar a aquest problema:

«El 1996 els Serveis Lingüístics van tornar a elaborar una segona proposta de criteris, revisats i modificats, vista l'experiència d'aplicació dels anteriors. Per exemple, la pràctica havia demostrat que el desdoblament de substantius, articles, adjectius i pronoms feia molt feixuga, si no impossible, la lectura i comprensió del text legislatiu, la qual cosa anava en detriment dels principis normatius i, en definitiva, de la seguretat jurídica.» (2013: 89).

«El 1999 es va fer una tercera versió dels criteris, que són els que actualment s'apliquen regularment, amb aquesta diferència respecte als del 96: en el cas que no sigui possible emprar substantius col·lectius o termes epicens, cal entendre el plural masculí com a terme genèric, referit tant a dones com a homes.» (2013: 91-92)

També amb relació a la planificació lingüística, la *Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya* (2010) indica que una de les estratègies de visibilització de les dones que es pot utilitzar en el discurs és el desdoblament o duplicació, sobretot en les referències genèriques a professions, oficis, càrrecs o funcions, particularment en singular. Aquest ús és el que, normalment, fan servir els partits polítics a l'inici del seu discurs i que, d'alguna manera, ja ha quedat com una expressió fixada en l'imaginari de molts parlants. De totes maneres, Nogué (2013: 226) observa que el fet que en un mateix text coexisteixin formes de masculí genèric i de desdoblament —cosa que marca com a poc coherent—, permetria distingir dos tipus de col·lectius diferenciats: el de les persones que formen part del propi grup (endogrup), que es presentarien desdobladament, i el de les que no en formen part (exogrup), que s'introduirien en masculí genèric.

Per visibilitzar el paper de les dones en la societat també s'usa el femení genèric —ho veurem força en l'anàlisi del discurs de la CUP— per referir-se a persones dels dos sexes. Finalment, l'ús dels noms col·lectius és possiblement el criteri menys problemàtic dels que s'utilitzen.

Dit tot això, si tenim en compte que el discurs esdevé un reflex de la realitat, és a dir, de la societat en què vivim, podem veure que al llarg de la història, cada llengua ha anat evolucionant en consonància amb la societat en què es trobava. És sabut que les societats sempre les lideren els grups poderosos, culturalment, econòmicament o políticament, segons l'època, i no pas els més dèbils. De fet, per això, l'Anàlisi Crítica del Discurs (ACD), amb autors com Van Dijk (2005) i Wodak i Meyer (2009), entre d'altres, considera el discurs com un instrument d'acció social amb una gran força transformadora, que pot esdevenir un element de solidaritat amb els desfavorits, en el nostre cas, les dones i la seva visibilització:

«Así, algunas ideologías pueden funcionar para legitimar la dominación, pero también para articular la resistencia en las relaciones de poder, como es el caso de las ideologías feministas o las pacifistas.» (Van Dijk, 2005).

«Power is about relations of difference, and particularly about the effects of differences in social structures. The constant unity of language and other social matters ensures that language is entwined in social power in a number of ways: language indexes power, expresses power, is involved where there is contention over and a challenge to power. Power does not derive from language, but language can be used to challenge power, to subvert it, to alter distributions of power in the short and long term. Language provides a finely articulated means for differences in power in social hierarchical structures.» (Wodak i Meyer, 2009: 11)

En aquesta mateixa línia, Lledó, (2013: 46) afirma que «si els canvis en la manera d'estar al món configuren necessàriament canvis en l'ús de la llengua, també és cert —i paga la pena aprofitar-ho— que els canvis en l'ús de la llengua ajuden a canviar (i a ampliar) els llocs i la percepció de la dona en aquest mateix món» i argumenta que l'economia del llenguatge no és més important que les necessitats comunicatives i que, per això, no s'hauria d'utilitzar «com una arma per anorrear la presència de les dones en la llengua, ja que habitualment a la pretesa *economia* se la fa anar en el sentit de deixar de representar sempre la mateixa part de la realitat: les dones» (Lledó 2011: capítol 6).

Un cop s'han analitzat les relacions entre sexe, gènere i planificació lingüística, i les intencions de l'ACD, en els apartats següents presentem l'anàlisi del discurs realitzada: l'explicació de la metodologia seguida, l'anàlisi dels textos escrits (programes electorals, els cartells publicitaris, i les piulades emeses per la CUP), i, finalment, l'anàlisi de les intervencions orals dels discursos públics de dos membres de la CUP.

4 Metodologia d'anàlisi

Per dur a terme aquest article hem constituït un corpus que inclou tant textos escrits com orals, de diferents gèneres textuais. Com a textos escrits hem analitzat:

- a. Dos programes electorals: El programa electoral per a les eleccions municipals del 24 de maig de 2015 de la CUP de Vilassar de Dalt, més endavant explicarem per què hem triat aquest programa i no d'altres, i el programa electoral per a les eleccions al Parlament de Catalunya del 27 de setembre de 2015 de la CUP.
- b. Sis cartells publicitaris produïts entre els mesos de març i abril de 2016, que pertanyen a les diferents campanyes i activitats en què participava la CUP en aquell moment.
- c. Catorze piulades i repiulades fetes per la CUP, durant el mes d'abril de 2016.

Com a textos orals, hem analitzat dos vídeos d'Antonio Baños, diputat del Parlament de Catalunya entre l'octubre de 2015 i el gener de 2016; i dos vídeos d'Anna Gabriel, actual diputada al Parlament de Catalunya per la CUP. El fet d'escollir diputats diferents ens permet fer una anàlisi més àmplia i acurada dels discursos orals.

Per tal de dur a terme l'anàlisi, s'han tingut en compte totes les marques de gènere que apareixien als textos i la seva realització: desdoblament, masculí genèric, femení genèric i noms col·lectius. També hem tingut en compte la coherència d'un mateix text i la coherència entre els diversos gèneres textuais estudiats.

5 Anàlisi

5.1 Programes electorals

El programa electoral és un dels gèneres textuais propis de les formacions polítiques. El primer que ens crida l'atenció és el fet que no s'especifiqui en cap document compartit per tota la CUP, almenys que sigui de caràcter públic, l'estratègia lingüística que se segueix pel que fa al tractament del gènere.

Curiosament, l'únic document en què s'especifica de manera explícita aquest posicionament és el programa electoral per a les eleccions municipals de l'any 2015 de la CUP de Vilassar de Dalt, per això l'hem triat per

a l'anàlisi. Al començament de tot, sota el títol *El tractament de gènere en els textos de la CUP de Vilassar*, s'expliquen les raons per les quals fan servir un determinat tractament del gènere:

(1) «Això no ho fem pel simple fet de desafiar la norma (cosa que tampoc no ens molesta, perquè no hi ha norma que no sigui revisable). Coneixem la gramàtica catalana i entenem que, tal com passa en altres llengües romàniques, el gènere no marcat és el masculí. Pensem, però, que les raons sociolingüístiques històriques que ho justifiquen no són precisament arbitràries. Per això pensem que utilitzar el femení com a forma no marcada és una manera més d'evidenciar i compensar la discriminació cap a les dones.» (pàg. 5)

Si analitzem el programa electoral de la CUP de Vilassar, veiem que majoritàriament s'hi usa el femení genèric i els noms col·lectius, tal com podem veure en els exemples 2, 3, 4 i 5, tot i que hi trobem també la presència d'alguns desdoblaments innecessaris (exs. 6 i 7), si tenim en compte que la CUP es declarava partidària del femení com a forma no marcada que inclouria tant el sexe masculí com el femení:

(2) «El Consell de la Vila ha de ser un òrgan de participació on la *ciutadania*, representants de les entitats i membres dels moviments socials, debatin amb la representació política i el *personal* tècnic de l'Ajuntament [...]» (pàg. 8)

(3) «[...] aplicar un programa que inclogui plans d'estudi, activitats i tallers, així com la formació per a *educadores, professorat*, etc., que tracti la diversitat de gènere, sexual i funcional.» (pàg. 14)

(4) «Crear el programa Transició Escola Treball (TET) per fer seguiment des de Serveis Socials i Joventut de *totes aquelles joves* que no finalitzen l'ESO.» (pàg. 16)

(5) «En aquest sentit, podem i cal actuar sobre els veritables determinants de la salut: les condicions de vida de *les ciutadanes* [...]» (pàg. 18)

(6) «Cal, també, obrir més el Ple municipal a la participació de *veïnes i veïns*.» (pàg. 9)

(7) «Publicar la declaració del patrimoni i d'interessos de *regidores i regidors*.» (pàg. 10)

Aquest fet demostra que no sempre hi ha coherència en el tractament d'aquests fenòmens, com seria d'esperar. Adduïm aquesta petita incoherència al fet que possiblement *veïns i veïnes*, o *veïnes i veïns* i *regidores i regidors* —l'ordre veiem que sí que està canviat i no és una dada irrellevant— ja són formes estereotipades, com ho seria *diputats i diputades*. Tots ells han perdut la funció pragmàtica de cridar l'atenció sobre la presència de dos sexes diferents perquè ja està del tot fixat l'ús de la forma desdoblada.

En el programa electoral de la CUP de les eleccions al Parlament de Catalunya de 2015, a diferència del de la CUP de Vilassar, no s'explicita en cap moment el tractament pel que fa al gènere. Durant tot el text, els usos de gènere s'alternen entre el masculí genèric, el femení genèric, el desdoblament i les formes col·lectives, però sí que podem observar certs usos recurrents. Per exemple, quan es parla de *treballadors* en tots els casos, menys en el de *treballador cultural* (ex. 8), s'utilitza o bé el desdoblament (exs. 9 i 10) o bé el femení genèric (exs. 11 i 12). De fet, aquesta paraula és la que més es fa servir en femení genèric, juntament amb el pronom *totes*. A més, a vegades fins i tot s'utilitzen dues estratègies diferents per parlar de la mateixa referència a la mateixa pàgina; a la pàgina 41 (ex. 10 i 11):

(8) «La cultura ni es compra ni es ven. Per això, cal garantir sistemes universals de sosteniment dels *creadors, intèrprets* i qualsevol altre *treballador* cultural.» (pàg. 33)

(9) «Impedirem les subcontractacions d'equipaments culturals basades en criteris econòmics que només cerquen precaritzar les condicions laborals de les *treballadores* i els *treballadors* [...]» (pàg. 34)

(10) «La CUP - Crida Constituent defensa el dret de vaga dels *treballadors* i *treballadores* públics i privats [...]» (pàg. 41)

(11) «Fomentarem l'autoorganització de les *treballadores* com la garantia bàsica per a la millor defensa dels drets laborals.» (pàg. 41)

(12) «La mobilització contra el model sanitari actual passa a fer partíceps [sic] *les usuàries i les treballadores* de la sanitat per la necessitat de lluitar contra la situació de precarietat que viu la sanitat pública, encoratjant-los/les [...]» (pàg. 51)

Fins i tot, veiem com en un cas s'utilitza el femení genèric per parlar d'*usuàries* i *treballadores*, però, més endavant, el pronom de presa de l'anàfora s'usa en masculí i femení (ex. 12).

Pel que fa a la resta de paraules desdoblades, hi trobem, entre d'altres, *regidors* i *regidores* (ex. 13), *aquelles* i *aquells càrrecs electes* (ex. 14), *les* i *els catalans* (ex. 15) o *els catalans* i *les catalanes* (ex. 16):

(13) «Aquesta ha d'anar més enllà d'una assemblea de *regidores* i *regidors* dels Països Catalans [...]». (pàg. 11)

(14) «Aquest és el motiu pel qual impulsarem la creació de la Iniciativa Popular Revocatòria que permeti al poble revocar *aquelles* i *aquells càrrecs electes* que no compleixin el mandat popular [...]». (pàg. 12)

(15) «És una de les aportacions que *les* i *els catalans* podem fer a un món que massa vegades tendeix a la grisor de la uniformització [...]». (pàg. 18)

(16) «Ens comprometem a acabar amb la desposseïció dels recursos naturals que hem patit *els catalans* i *catalanes*[...]». (pàg. 30)

Finalment, el masculí genèric s'utilitza per altres paraules com ara *aturats* (ex. 17), uns *representants escollits* (ex. 18), *legítims posseïdors* (ex. 19). També s'hi intercalen les referències inclusives plurals (com ara *delegats* (ex. 20). En últim terme, també trobem noms col·lectius, com ara *ciutadania* (ex. 21), i el recurs d'utilitzar *persones* per evitar el masculí, com ara *persones preses*, *persones estrangeres* i *persones afectades* (ex. 22, 23 i 24, respectivament).

(17) «Repartim els treballs i la riquesa. 2 milions de pobres, 1 milió d'*aturats*, 200 mil desnonaments. I qui més té, menys impostos paga. Capgirem-ho.» (pàg. 6)

(18) « [...] basa la seva pràctica a reduir els nostres drets polítics en la tria d'*uns representants escollits* en les diferents eleccions cada quatre anys.» (pàg. 10)

(19) «Retornarem *als seus legítims posseïdors*, el conjunt de la societat catalana, les infraestructures i les xarxes de comunicació, pel seu caràcter estratègic [...]». (pàg.30)

(20) «Des de la CUP - Crida Constituent defensem que els càrrecs electes són *delegats* del poble [...]». (pàg. 12)

(21) « [...] l'oci o l'habitatge en igualtat de condicions a la resta de la *ciutadania*.» (pàg. 54)

(22) « [...] cal un programa de reducció de *persones preses*.» (pàg. 46)

(23) « [...] *les persones estrangeres*, mitjançant la política municipal, puguin gaudir dels mateixos drets polítics, civils i de recursos.» (pàg. 46)

(24) « [...] Pla de rescat de les *persones afectades* per síndromes de sensibilització central.» (pàg. 54)

El fet que només s'hagi usat el desdoblament en paraules molt usades en els programes electorals, com ara *treballadors*, *tots* i *catalans*, indica, de nou, que es podrien estar convertint en expressions fixes i que per aquest motiu, precisament, podrien estar en procés de perdre la funció pragmàtica per la qual van començar a desdoblar-se.

Per concloure aquest apartat, podem dir que l'anàlisi exhaustiva dels usos de gènere en el programa electoral de la CUP per a les eleccions autonòmiques de 2015 ha permès constatar la manca de criteris aparents o explícits a l'hora de decantar-se cap a un ús concret o un altre, a diferència del que passava en el programa de la CUP de Vilassar que, tot i alguna incoherència, sí que seguia unes pautes per al tractament de gènere i en el programa incloïa un raonament per a la tria lingüística realitzada.

5.2 Cartells publicitaris

També hem analitzat el tractament de gènere que es fa en els cartells publicitaris de la formació política. Hem recopilat sis cartells que pertanyen a les diferents campanyes i activitats dutes a terme durant els mesos de març i abril de l'any 2016. Tant el cartell publicitari 1 com el 2 pertanyen a la iniciativa per les trobades municipalistes *Llavor*, *arrel*, *fruit*. Els cartells 3 i 4 fan publicitat sobre les marxes del dia del treballador i

d'una manifestació antifeixista, respectivament. El cinquè cartell informa sobre una xerrada sobre l'actual arribada de refugiats a Europa i, finalment, el cartell 6 reivindica l'escola pública.

Cartell publicitari 1

Cartell publicitari 2

Cartell publicitari 3

Cartell publicitari 4

Cartell publicitari 5

Cartell publicitari 6

Tal com es pot veure, tots els cartells analitzats estan escrits en femení genèric. Més concretament, les paraules en femení genèric són *totes* en quatre dels sis cartells (cartells 1, 2, 4 i 6), i *treballadores* i *refugiades*, en els dos restants (cartells 3 i 5), respectivament. Com hem presentat abans a l'anàlisi dels programes electorals, precisament, *totes* i sobretot *treballadores* són paraules que la CUP sol posar sempre en femení genèric. La coherència de l'ús del femení genèric en aquest gènere textual és total i, possiblement, és deguda a diverses raons. En primer lloc, la brevetat de l'enunciat facilita que no hi hagi incoherències. En segon lloc, un cartell publicitari busca cridar l'atenció, i una manera de fer-ho és utilitzar la llengua de manera trencadora, com és amb l'ús del femení genèric. Aquesta coherència en el tractament de gènere en els cartells de la CUP els fa una bona eina per reivindicar l'ús del gènere per a la denúncia social, ja que el cartell és un gènere textual breu, de caire publicitari.

5.3 Piulades

Les xarxes socials, com ara la xarxa social Twitter, han esdevingut un espai recurrent i imprescindible de la comunicació dels partits polítics. A causa de la seva immediatesa i brevetat (els missatges a Twitter només poden tenir una llargària màxima de 140 caràcters) ofereix una altra perspectiva pel que fa a la comunicació i a l'ús de la llengua. És per això que hem cregut interessant afegir aquest gènere a l'anàlisi de textos escrits. Per fer-ho hem tingut en compte les piulades i repiulades (aquestes darreres sempre de militants de la CUP

o de les CUPs territorials) del compte de Twitter oficial de la CUP (@cupnacional) del mes d'abril de 2016. Malgrat que analitzem una mostra petita (catorze piulades), creiem que ens permetrà observar els patrons recurrents que hi ha.

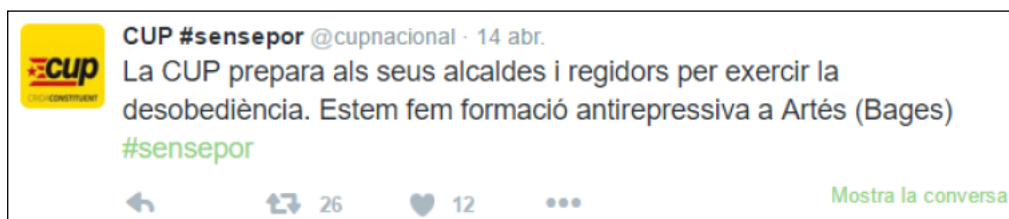
Tal com ja passava al programa electoral, l'ús de les marques de gènere no és sistemàtic, sinó que es van alternant el masculí genèric, el femení genèric, el desdoblament i els noms col·lectius. Possiblement, aquest fet és degut a la pluralitat d'emissors i a la manca d'un criteri establert pel que fa a l'ús d'una forma o una altra, un fet que es pot relacionar, segons van Dijk, amb la coneixença desigual de la ideologia per part de tots els membres de moviments ideològics concrets:

«De la misma manera, podríamos asumir que no todos los miembros se identifican con un grupo ideológico de la misma manera, y con igual fuerza. Esto sugiere que los individuos puedan ser más o menos miembros de grupos ideológicos —y que la noción de un grupo ideológico se defina como un conjunto abigarrado de actores sociales. Se hace necesario asumir que las variaciones en experticia e identificación dan cuenta de los hechos empíricos y proporcionan la flexibilidad necesaria a la teoría.» (2005: 12)

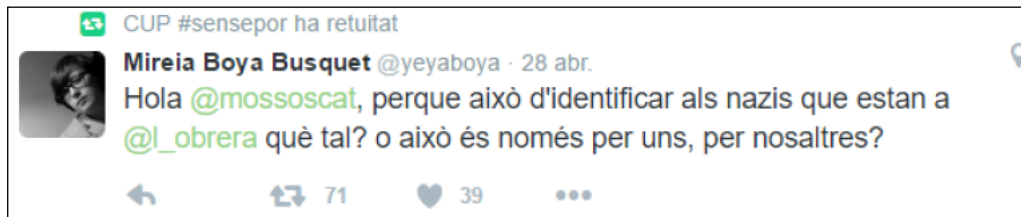
Així doncs, trobem piulades en què s'utilitza el masculí genèric, com les piulades 1, 2 i 3, per parlar d'*alcaldes*, *regidors*, *diputats* i *nazis*. Tot i així, aquestes paraules no es fan servir només en masculí en totes les piulades del nostre corpus, sinó que observem diversitat en el tractament lingüístic que reben, tal com veurem en l'anàlisi de la resta de piulades recollides.

Piulada 1: feta el 04 d'abril de 2016, des del compte oficial de la CUP

Piulada 2: feta el 14 d'abril de 2016, des del compte oficial de la CUP

Piulada 3: feta el 28 d'abril de 2016, des del compte de Mireia Boya, diputada del Parlament de Catalunya i repiulada des del compte oficial de la CUP

Quant al desdoblament, trobem les piulades 4, 5 i la repiulada 6. En els dos primers casos el que es desdobra *els i les diputades* (piulada 4) o *les diputades i diputats* (piulada 5) i a la piulada 6, *gironins i gironines*. Com s'ha pogut comprovar a la piulada 1, a diferència de la 4 i la 5, la paraula *diputat* no s'hi desdoblava, segurament per la limitació d'espai que estableix Twitter. També cal remarcar que sembla que els gentilicis apareixen generalment desdoblats en el discurs de la CUP estudiat, com passa en la repiulada 6, en què es desdobra el gentilici *gironins i gironines*, com succeïa també en el programa electoral de la CUP, en què es desdoblava *catalans i catalanes*.

Piulada 4: feta el 7 d'abril de 2016, des del compte oficial de la CUP

Piulada 5: feta el 20 d'abril de 2016, des del compte oficial de la CUP

Piulada 6: feta el 23 d'abril de 2016, des del compte de la CUP de Girona i repiulada des del compte oficial de la CUP

Com a testimoni de l'ús del femení genèric, trobem l'ús de *totes* a les piulades 7 i 8 del nostre corpus d'anàlisi, forma del pronom recurrent com a crida a la mobilització o participació en un acte o manifestació. Per tant, torna a tractar-se del mateix ús que hem descrit per als cartells publicitaris, a l'apartat 5.2 d'aquest article.

Piulada 7: feta el 19 d'abril de 2016, des del compte oficial de la CUP

Piulada 8: feta el 28 d'abril de 2016, des del compte de la CUP de Lleida i repiulada des del compte oficial de la CUP

També hem trobat l'ús del femení genèric en les paraules *refugiades* i *voluntàries* (piulada 9), *treballadores sanitàries* (piulada 10), *moltes* (piulada 11), *contentes* (piulada 12) i *anònimes* (piulada 13), mots que tenen en comú una connotació positiva en el discurs de la CUP, i per tant, no és casual, segurament, que apareguin en femení genèric.

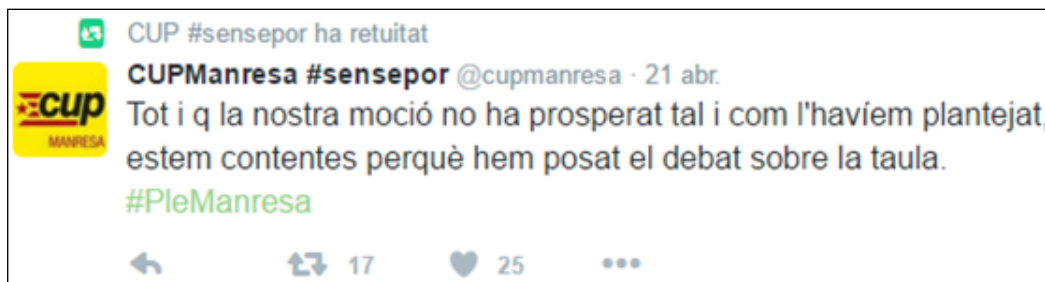
Piulada 9: feta el 14 d'abril de 2016, des del compte de M. José Lecha, regidora de l'Ajuntament de Barcelona

Piulada 10: feta el 15 d'abril de 2016, des del compte de la CUP de Reus i repiulada des del compte oficial de la CUP

Piulada 11: feta el 16 d'abril de 2016, des del compte d'Anna Gabriel, diputada del Parlament de Catalunya i repiulada des del compte oficial de la CUP

Piulada 12: feta el 21 d'abril de 2016, des del compte de la CUP de Manresa i repiulada des del compte oficial de la CUP

Piulada 13: feta el 23 d'abril de 2016, des del compte oficial de la CUP

Finalment, és interessant el cas de la piulada 14, de la regidora de Barcelona Maria Rovira, repiulat des del compte oficial de la CUP, en què parla en femení genèric de les *companyes de gràcia*, però utilitza el masculí genèric per referir-se a l'Àrea de Brigada Mòbil dels Mossos d'Esquadra (*ells*).²

Piulada 14: feta el 29 d'abril de 2016, des del compte de Maria Rovira, regidora de l'Ajuntament de Barcelona i repiulada des del compte oficial de la CUP

Com a recapitulació, podem dir que s'ha pogut comprovar que en el gènere Twitter són més habituals els usos del femení genèric, segurament a causa de la brevetat de l'enunciat.

5.4 Discursos públics

Finalment, per a aquest apartat s'han seleccionat dos vídeos d'Antonio Baños i dos vídeos d'Anna Gabriel. Els vídeos s'han extret del canal del Parlament o del compte oficial de Youtube de la CUP (CUP Parlament), i els discursos es van realitzar entre el novembre de 2015 i el març de 2016. Es tracta tant d'intervencions al ple del Parlament com de declaracions als mitjans de comunicació. D'aquesta manera s'assegura la inclusió de discursos planificats i un discurs improvisat a l'anàlisi, variable que no existia en els textos escrits estudiats fins ara, tots ells prèviament planificats. Per a l'anàlisi de cada fragment s'indicarà el minut del vídeo en què apareix, el fenomen de gènere que estudiem i de quin exemple es tracta.

El primer vídeo correspon a la intervenció d'Antonio Baños a la primera votació d'investidura d'Artur Mas, del 10 de novembre de 2015. Té una durada de 34 minuts i 8 segons. En primer lloc, trobem el desdoblament de la salutació als diputats, ja fixat:

(1) «*Senyores i senyors diputats, [...]*» (vídeo 1, 0:38)

En aquest cas, Baños ha optat per col·locar la forma femenina al davant i fer concordar *diputats* amb l'últim element, és a dir, amb el masculí. A partir d'aquest ús trobem que a la major part del discurs s'usa el masculí genèric, amb substantius com *guanyadors*, *migrants*, *poderosos*, *fills*, entre d'altres.

Si ens fixem en les altres formes desdoblades, podem observar que tan sols s'utilitza aquest recurs quan es tracta del pronom *tot*, del gentilici *atalà* i del nom *diputat*. És necessari matisar, però, que, encara que aquestes paraules siguin les úniques que es desdoblin en algun moment del discurs, això no vol dir que sempre que apareguin ho facin desdoblades. Per exemple, en el cas del pronom *tot* podem comprovar com es

² A l'hora de fer aquest article vam creure important poder parlar amb algun regidor o regidora de la CUP sobre el tractament de gènere que fan. Així, vam poder entrevistar una de les regidores de la CUP per Barcelona, Maria Rovira, per tal de saber de primera mà si la CUP tenia o no un plantejament de gènere clar. En preguntar-li pel tractament de gènere que fa a la piulada 14 ens va explicar que l'ús del masculí per referir-se a les BRIMO es deu al fet que a la BRIMO «acostumen a ser homes i és un cos molt masculí en què s'exalten els trets de masculinitat com la força i l'agressió». Per aquest motiu, Rovira creu que «s'ha de remarcar» l'exaltació «d'aquelles coses que s'han considerat que havia de ser un home». Pel que fa al femení de les companyes, Rovira en justifica l'ús apel·lant al fet que sempre considera «que parlo de persones, que són companyes» i per això, «sempre em sortirà en femení».

desdobra a l'exemple 2 i, en canvi, no ho fa a l'exemple 3, entre d'altres (quan s'utilitza el masculí genèric), ni a l'exemple 4 (en què s'utilitza el femení genèric). A més, és també interessant veure a l'exemple número 2 com, a poca distància, es fa un ús del desdoblament *totes i tots*, al qual segueix l'ús del masculí genèric amb el pronom *ells*. Possiblement, aquest fet és degut a l'impacte que es volia donar amb la pregunta i a la poca contundència que hauria tingut si s'hagués desdoblant el pronom, o bé al fet que els bancs són vistos com a exogrup per la CUP, tot i que no podem confirmar cap de les dues hipòtesis en aquest article.

(2) «Els 5.300 milions de les retallades no financeres que el Govern en funcions diu que s'ha vist obligat a fer i que hem patit *totes i tots* en aquest país, aquestes retallades de serveis bàsics es poden contrastar sense gaire dificultat aritmètica amb els 5.520 milions de beneficis que dues entitats, CaixaBank i Sabadell, van obtenir [sic] des del 2010. Qui són els *sobirans? Ells o nosaltres?*» (vídeo 1, 11:19)

(3) «El procés, i hi estem *tots* d'acord, es troba en un moment decisiu, i votem 'no' perquè, parafrasejant l'Espriu, creiem que sovint *un home* s'ha de sacrificar per un poble, però mai un poble ha de sacrificar-se –en aquest cas, ha d'aturar-se– per *un sol home*.» (vídeo 1, 18:54)

(4) «[...] venim a garantir que *totes* aportem el millor de nosaltres, i venim a fer que el present i el futur, en allò que nosaltres reprovem, no s'assembla al passat.» (vídeo 1, 26:07)

Pel que fa al gentilici *català*, igual que en el pronom *tot*, trobem exemples de desdoblament (ex. 5), i exemples en què no hi ha desdoblament (ex. 6). Resulta interessant destacar el fet que, tal com ja hem apuntat en apartats anteriors de l'anàlisi, sembla que els gentilicis són uns dels noms més desdoblat.

(5) «Temps més foscos ens han precedit, dècades més tenebroses van viure centenars de milers de *resistents catalans i catalanes* durant el segle XX. No serà pels pronunciaments dels *bocamolls* d'aquest règim agònic que ara farem ni un sol pas enrere.» (vídeo 1, 29:14)

(6) «I davant d'aquest Estat, tenim *els catalans* que ara vivim i patim allò que ja Macià va encertar a descriure [...]» (vídeo 1, 28:35)

Finalment, pel que fa al cas de *diputat*, encara que es tracti de la paraula més desdoblada, trobem en aquest vídeo dos exemples en què s'utilitza el masculí genèric. Segurament l'ús del masculí genèric per al mot *diputats* és fruit d'una distracció, ja que sembla que Baños té el desdoblament d'aquesta paraula molt integrat:

(7) «Aquest Parlament n'és ara un exemple palmari: *diputats* i majories conformades per gent del carrer, per gent que ve de tradicions polítiques allunyades de la meritocràcia partidista o del mandarinat administratiu [...]» (vídeo 1, 2:51)

(8) «Aquestes darreres setmanes escoltem sovint [sic] que deu *diputats* no tenen legitimitat per condicionar allò que, sembla, defensen *seixanta-dos diputats*.» (vídeo 1, 24:57)

Els únics dos casos en què s'utilitza el femení genèric és quan el diputat Antonio Baños fa referència als membres de la CUP, exemple 4, ja analitzat, en forma de *totes* i a l'exemple 9 en què s'usa *les deu companyes*. Per tant, els dos casos es refereixen als membres de la CUP. No obstant això, al mateix discurs es fa ús d'un masculí genèric en un adjectiu substantivitzat que es refereix també als membres de la CUP, tal com queda evidenciat a l'exemple 10.

(9) «Però per primera vegada *les deu companyes* de la CUP i jo mateix tenim un altre neguit, que és sortir-nos-en.» (vídeo 1, 33:38)

(10) «Nosaltres, encara que només se'ns en destaquí una, hem dit moltes coses, en aquesta campanya, coses que sempre hem dit: que seriem *els últims* d'aixecar-nos de la taula, i així ho farem; [...]» (vídeo 1, 27:40)

La norma general d'aquest discurs pel que fa al gènere sembla ser l'ús del masculí genèric, amb només alguns usos que se'n desmarquen a través del desdoblament, utilitzat en algunes referències comunes a la política (*tot, senyor, diputat i català*), i el femení genèric, que queda reduït a dos usos que es refereixen als membres de la CUP (*totes i les deu companyes*).

El segon vídeo correspon a la intervenció d'Antonio Baños a la segona votació d'investidura d'Artur Mas, del 12 de novembre de 2015. El vídeo té una durada de 10 minuts i 38 segons. Com al vídeo 1, Baños

comença el discurs desdoblant, amb la forma *senyores i senyors diputats* (ex. 11). També com a l'altre discurs, es repeteix el fet d'utilitzar el femení genèric per referir-se als membres de la CUP. Així doncs, trobem fragments com el següent, en què es combina el desdoblament i el femení genèric depenent de qui sigui el referent:

(11) «Senyora presidenta, *senyores i senyors diputats*, bon dia. Senyor García Albiol, ens fa patir molt. Porta tot el matí reclamant que li diguem si acatem o no acatem la sentència del Tribunal Constitucional i ningú no li ha fet cas. Doncs bé, li donarem peixet: nosaltres *les deu diputades* de la CUP-Crida Constituent no acatem.» (vídeo 2, 00:31)

Tot i així, quan la referència per parlar de la CUP no sembla tan explícita, ja sigui perquè no s'utilitza la paraula *diputat* o *company* o pel fet d'utilitzar un adjectiu, Baños utilitza el masculí genèric. A més, quan es refereix no només als membres de la CUP, sinó al conjunt de diputats independentistes, també ho fa en masculí.

(12) «Nosaltres, i així ho diem, estem *collats* a la taula de negociacions.» (vídeo 2, 09:13)

(13) «Les coses no es fan així, o almenys la CUP i la cultura política de la qual en som *hereus orgullosos* no ho fem així.» (vídeo 2, 05:22)

(14) «No existeixen independentistes *bons i dolents*. Per una part de la cambra som *tots dolents*, això queda clar. Però no existeixen tampoc *independentistes facilitadors, independentistes emprenyadors*.» (vídeo 2, 03:50)

Pel que fa a la resta del discurs, transcorre en masculí genèric. En aquest cas, la resta de referències que hi trobem són de la paraula *tots*, per tant, pertanyen al masculí plural inclusiu.

Si passem a l'anàlisi de les intervencions d'Anna Gabriel, el vídeo 3 és la primera intervenció estudiada i correspon a la conferència de premsa de valoració de l'Assemblea Nacional Extraordinària de la CUP, celebrada el 27 de desembre de 2015 a Sabadell. El discurs espontani d'Anna Gabriel comença a partir del minut 4: 26. Així doncs, aquest fragment del vídeo té una durada de 3 minuts i 7 segons.

Anna Gabriel comença el discurs amb l'ús del femení genèric *totes*, diferent a l'inici que usava Baños en els vídeos 1 i 2. Cal tenir en compte que el lloc on es produeixen és diferent, de l'hemicicle passem a una assemblea del partit. Tanmateix, la tònica general de tot el discurs, en un primer moment, és semblant a la de Baños, ja que es combinen diversos recursos. Així doncs, al primer fragment, que trobem (ex. 15) es combina el femení genèric *totes*, el desdoblament per a les referències singulars inclusives *designat i diputat*, i un altre cop el femení genèric per referir-se als membres de la CUP (ex. 15):

(15) «Bon vespre a *totes*, gràcies per ser aquí un cop més. La CUP-Crida Constituent mai va enganyar i sempre ha dit el que era i és un espai i ho seguirà sent assembleari que té en compte no només l'opinió de qui en el seu moment ha estat *designat o designada* per ser *diputat o diputada*, sinó que sobretot té en compte la veu, la consciència, l'anhel i l'esperança de *les seves militants, de les seves simpatitzants* i de *les seves col·laboradores*.» (vídeo 3, 4:26)

Aquesta combinació podria ser deguda a la norma no escrita, però deduïble a partir de l'anàlisi realitzada, de referir-se a la CUP en femení genèric i de desdoblar els altres elements, o simplement al fet que es tracta d'una roda de premsa i, per tant, d'un discurs més espontani que el que es produeix en una intervenció al Parlament.

Gabriel continua el discurs en masculí, tal com es pot veure en els exemples 16 i 17. Tanmateix, el primer ús de masculí no és genèric, ja que s'està referint a Xavi Generó i Antonio Baños, que han parlat abans que ella i han explicat els resultats de la votació. Potser per aquest fet, o simplement perquè es tracta d'un discurs espontani, Gabriel continua utilitzant el masculí i, en aquest cas, com a genèric. A més a més, el fa servir per referir-se a persones del col·lectiu de la CUP: *companys, col·laboradors i simpatitzants* (ex. 17).

(16) «I avui el que s'ha generat en aquesta assemblea nacional ha estat un empat tècnic, ho deien *els companys*.» (vídeo 3, 5:07)

(17) «Tenim una part de la nostra *militància, dels nostres col·laboradors i simpatitzants*, que creuen que és el moment d'acceptar la proposta que Junts pel Sí posa sobre la taula [...] i aquesta gent es manifestava amb un

grapat de vots, els mateixos, exactament els mateixos d'*aquelles* que entenien que la proposta que ha generat Junts pel Sí és, era, clarament insuficient. D'*aquells* que entenien que justament per avançar cap a la ruptura [...]» (vídeo 3, 5:26)

Els exemples 16 i 17 van incentivar diversos comentaris a les xarxes socials, ja que Gabriel va utilitzar el femení genèric per referir-se a aquelles persones de la CUP que havien votat en contra d'investir Artur Mas (com ella mateixa), i el masculí genèric per referir-se a les que hi van votar a favor. Aquest ús podria reforçar novament, doncs, la teoria de l'endogrup i l'exogrup, encara que tampoc es pot descartar que Gabriel s'adonés que havia estat utilitzant el masculí i canviés en el moment menys oportú, ja que l'espontaneïtat del discurs oral hauria causat aquesta distracció. Potser en un intent d'arreglar i homogeneïtzar-ne l'ús, Gabriel, finalment, torna al masculí genèric *aquells* per parlar del mateix referent en què havia fet servir el femení *aquelles*, tal com es pot comprovar al fragment 17.

En l'exemple 18, Gabriel torna a utilitzar el masculí, en aquest cas com a masculí singular inclusiu, ja que no es refereix a cap candidat en concret, perquè encara hi havia molta incertesa sobre qui acabaria presidint la Generalitat de Catalunya:

(18) «[...] per caminar cap a una societat antipatriarcal cal alguna cosa més del que ens han posat sobre la taula i cal *un altre candidat* que representi el consens.» (vídeo 3, 6:05)

A partir d'aquest moment, i fins al final del discurs, Gabriel emprà exclusivament el femení genèric. I, un cop més, ho fa per parlar de la CUP, tal com recull l'exemple 19. Aquest fet, doncs, reforça la hipòtesi sobre l'ús del femení genèric per quan es mencionen els membres de la CUP, encara que també es refereix a la candidatura de *Junts pel Sí* en femení amb l'adjectiu *quieta*:

(19) «I és obvi que a part dels deures que ens seguim posant nosaltres *mateixes*, [...]. Junts pel Sí té l'opció també de quedar-se *quieta*, en tot cas nosaltres no ens quedarem *quietes*, seguirem debatent, seguirem fent política perquè és simplement pel que hem estat *escollides*.» (vídeo 3, 6:56)

El vídeo 4 correspon a la intervenció d'Anna Gabriel a la votació d'investidura de Carles Puigdemont com a president de la Generalitat del 10 de gener de 2016. El vídeo té una durada de 14 minuts i 19 segons. A diferència del vídeo anterior, com que és una intervenció en un ple, el discurs és preparat.

Com en el discurs anterior, Gabriel comença amb el femení genèric *totes* (ex. 20). A continuació, es refereix als altres membres de la CUP també en femení genèric, per tant seguint la tònica del discurs anterior, però aleshores, quan s'hi torna a referir amb el nom de *diputat*, ho fa utilitzant el desdoblament. Aquest fet podria ser causat per l'ús habitual de la paraula *diputat* desdoblada, tant per part dels membres de la CUP com fins i tot d'altres grups parlamentaris, tal com s'ha comentat anteriorment. Tot i així, més endavant (ex. 21), Gabriel utilitza el masculí genèric per a la paraula *diputat*. L'única diferència és que en aquest cas es refereix als diputats del Congrés espanyol i no pas als diputats de la CUP, cosa que reforça la hipòtesi que quan es tracta dels altres (exogrup) s'utilitza el masculí genèric:

(20) «Hola, molt bona tarda, vespre ja, quasibé en a *totes* [sic]. En nom de la CUP-Crida Constituent i, per tant, en nom de *les companyes, diputats i diputades* del grup parlamentari [...]» (vídeo 4, 0:23)

(21) «Les eleccions del 20 de desembre, àmpliament comentades al conjunt de l'Estat, van donar una victòria per més de dos terços de *diputats* del Congrés a les forces del règim: Partit Popular, PSOE, Ciutadans, 253 *diputats* de 350.» (vídeo 4, 9:25)

De totes maneres, el recurs més utilitzat en aquest vídeo és el masculí genèric, tant per mencionar referències individuals i inclusives com col·lectives, tant referides a l'exogrup (en la majoria del casos) com a l'endogrup, en un cas (ex. 27):

(22) «Quina por, *aquells* que auguren mons uniformes.» (vídeo 4, 2:26)

(23) «Creiem que aquests mesos de tensió negociadora potser ens fan dir coses que venen més de lectures partidistes que no pas de voluntat de construir *plegats*, perquè nosaltres entenem que no vam fer un acord de *vencedors* ni *vençuts* [...]» (vídeo 4, 3:08)

(24) «*Els il·lusos enterradors* de la CUP, *els* d'aquí, *els* de fora, *els* d'arreu. La CUP no ha vingut a desaparèixer, la CUP hem acabat de perimetrar el guió, *els actors* d'una etapa clau [...]» (vídeo 4, 3:28)

(25) «Al nostre voltant hi tenim homofòbia, de fet, tenim joves que acaben amb la seva pròpia vida perquè no suporten més la duresa dels assetjaments *d'aquells* que no accepten identitats que, per nosaltres, són justament mostra de respecte, de riquesa [...]» (vídeo 4, 7:05)

(26) «Les repúbliques, efectivament, es construeixen sense corrupció: 601 *imputats* de corrupció al conjunt dels Països Catalans [...]» (vídeo 4, 11:27)

(27) «Anem *lents*, ho vam dir, perquè anem lluny.» (vídeo 4, 13:40)

Pel que fa al femení genèric, Gabriel l'usa per parlar de *lluitadores* (ex. 28), *preparades* (ex. 29) i *companyes* (ex. 30), referint-se als membres de la CUP. Tot i així, val la pena remarcar que Gabriel en dos casos també utilitza el femení genèric per anomenar referents negatius encara que mirant la totalitat dels discursos puguin semblar casos esporàdics (exs. 31 i 32):

(28) «[...] al món, a banda de molta misèria, hi ha *moltíssimes lluitadores*.» (vídeo 4, 8:48)

(29) «[...] perquè nosaltres estem *preparades*, i estem *preparades* per guanyar.» (vídeo 4, 10:54)

(30) «[...] per això també podem assumir que siguin rellevades algunes de *les nostres companyes*.» (vídeo 4, 12:52)

(31) «Unes institucions europees que Europa, ho hem dit també moltes vegades encara que *algunes* continuïn sense entendre-ho, no és la de les riqueses materials [...]» (vídeo 4, 9:04)

(32) «[...] la república de les conquestes socials, la república de les conquestes democràtiques que *algunes* entenem, que no *totes* anhelem [sic].» (vídeo 4, 12:04)

A la part final del discurs, torna a aparèixer el recurs del desdoblament per al gentilici *català* i per al nom *senyor*:

(33) «S'agraeixen els esforços de certa esquerra espanyola per defensar el dret *dels i les catalanes* a decidir lliurement el nostre futur [...]» (vídeo 4, 9:54).

(34) «Sabeu, *senyors i senyores*, que ens tocarà resistir, preparem-nos per l'embat [...]» (vídeo 4, 10:44).

Podem veure de nou que el tractament de gènere de la CUP en els vídeos dels dos diputats analitzats no és homogeni. Sí que és veritat que els desdoblements ja fixats, com és el cas per exemple de *diputats i diputades* i d'alguns gentilicis com ara *catalans i catalanes*, no varien, però cada un dels dos diputats analitzats demostra tenir una mena d'idiòlecte propi pel que fa al gènere. Així, doncs, Baños usa menys el femení genèric que Gabriel, que l'utilitza molt més, sobretot per referir-se als que considera propers a les seves idees (endogrup). Cal dir, però, que en el discurs espontani, el control de la marca de gènere esdevé més relaxat.

6 Conclusions

Un cop feta l'anàlisi, podem constatar que la CUP utilitza la llengua com a vehicle per a l'activisme social. O, dit d'una altra manera, utilitza la llengua com un mitjà per qüestionar-se el que ja existeix i per plantejar noves formes de reivindicació social, ja que la CUP té una visió performativa de la llengua i per aquest motiu considera que la llengua és indissociable de la societat. D'aquesta manera, la llengua és vista per la CUP com una eina més per avançar cap als seus ideals polítics, en aquest cas, la visibilització de la dona, perquè considera que la llengua és un dels múltiples aspectes afectats per l'androcentrisme.

Hem constatat que no hi ha gaire coherència en el discurs dels membres de la CUP. Un fet observat durant l'anàlisi és que aquestes diferències varien segons el gènere textual estudiat. És a dir, segons les dades d'aquest article, la coherència és gairebé total quan es tracta de cartells publicitaris, menor, quan analitzem les piulades, però n'hi ha poca quan es tracta dels programes electorals i també és baixa en els discursos orals, tant preparats com espontanis. La diversitat de gèneres textuais, doncs, ha revelat que la coherència varia segons la intenció i finalitat del text (tant escrit com oral) i també segons la seva llargària i complexitat.

Creiem que la manca de coherència observada pot atribuir-se a tres motius:

- 1) La pressió de la tradició lingüística apresada a l'escola, que afavoreix l'ús del masculí genèric per part de la CUP.
- 2) El divers nivell d'identificació dels membres de la CUP amb els postulats referents al tractament de gènere.
- 3) La manca d'un servei lingüístic dins la CUP que estableixi les bases per a un tractament de gènere coherent en tots els textos que produeixi el partit.

Considerem que aquest article palesa la necessitat d'establir uns criteris lingüístics coherents, sistemàtics i ben planificats en els discursos dels grups polítics si es vol treballar per fer possible la visibilització de la dona a la nostra societat. En futures investigacions seria interessant observar quina és la línia d'evolució que ha seguit el tractament del gènere en els discursos de la política, i concretament en el discurs de la CUP, per constatar quines mesures s'han aplicat i per tornar a analitzar si se segueixen de forma coherent.

7 Referències bibliogràfiques

BIBILONI, Gabriel. *Llengua, gènere i sexe*. [en línia]. 2009. En línia a <<http://bibiloni.cat/textos/genere.html>> [Data de consulta: 21/08/2016]

GENERALITAT DE CATALUNYA. DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA (2010) *Guia d'usos no sexista de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Departament de presidència. En línia a: <<http://llengua.gencat.cat/permalink/c2f7c918-5382-11e4-8f3f-000c29cdf219>> [Data de consulta: 24/10/2016].

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS *Diccionari de la Llengua Catalana*. 2a edició (DIEC2). En línia a <<http://dlc.iec.cat/>> [Data de consulta: 09/11/2016].

JUNYENT, M. Carme. "La variable 'sexe' en les llengües del món". *Caplletra*, núm. 54. (2013), pàg. 143-158.

LAKOFF, Robin "Language and Woman's Place". *Language in Society* núm. 2.1. (1973), pàg. 45-80.

LLEDÓ, Eulàlia. Pensar i visibilitzar: m'exalta el vell i m'enamora el nou. A JUNYENT M. Carme (ed.), *Visibilitzar o marcar*. Barcelona: Empúries. (2013), pàg. 27-46.

LLEDÓ, Eulàlia. *Manual de llengua per visibilitzar la presència femenina*. Barcelona, 2011. En línia a: <<http://www.beat.cat/manualdellengua/>> [Data de consulta: 21/08/2016].

MILLER, Casey, i SWIFT, Kate. *Words and Women*. Michigan: Doubleday Publishing, 1976.

MILLER, Casey, i SWIFT, Kate. *The Handbook of Nonsexist Writing*. (2a ed.). Nova York: Harper & Row, 1980.

NOGUÉ, Neus. "Els criteris de «visibilització de les dones» en català: Límits sintacticosemàntics i discursius". *Caplletra*, 54. (2013), pàg. 213-234.

SANJAUME, Margarida. "Usos igualitaris del llenguatge en les lleis (Parlament de Catalunya, 1980-2010)". A JUNYENT M. Carme (ed.), *Visibilitzar o marcar*. Barcelona: Empúries. (2013), pàg. 81-96.

TOLCHINSKY, Liliana. "Gènere i adquisició de llengües". A JUNYENT M. Carme (ed.), *Visibilitzar o marcar*. Barcelona: Empúries. (2013), pàg. 173-175.

VAN DIJK, Teun A. "Ideología y análisis del discurso". *Utopía y Praxis Latinoamericana*, 10.29 (2005). Pàg. 9-36. També disponible en línia a <http://www.scielo.org.ve/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1315-52162005000200002&lng=es&tlng=es> [Data de consulta: 21/08/2016].

WODAK, Ruth i MEYER, Michael "Critical Discourse Analysis: history, agenda, theory and methodology". A: WODAK, Ruth i MEYER, Michael. *Methods of Critical Discourse Analysis*. Londres: Sage. (2a. Ed.) (2009), pàg. 1-33.

8 Referències del corpus utilitzades

8.1. Programes electorals

CUP. (2015). Programa polític per a les eleccions al Parlament de Catalunya del 27 de setembre de 2015. <http://cup.cat/sites/default/files/programa_de_la_cup_crida_constituent_27s.pdf> [Data de consulta 15/07/2016]

CUP Vilassar. (2015). Programa polític per a les eleccions municipals del 24 de maig de 2015. <http://cup.cat/sites/default/files/cup_vilassar_programa_2015.pdf> [Data de consulta: 15/07/2016]

8.2 Intervencions analitzades

Canal Parlament. (10 novembre 2015). Intervenció: debat del programa i votació d'investidura del diputat Artur Mas i Gavarró, candidat proposat a la presidència de la Generalitat [Vídeo 1]. <http://www.parlament.cat/web/canal-parlament/sequencia/videos/index.html?p_cp1=7586867&p_cp2=7587285&p_cp3=75> [Data de consulta 31/07/2016]

Canal Parlament. (12 novembre 2015). Intervenció d'Antoni Baños en la segona votació d'investidura del diputat Artur Mas i Gavarró, candidat proposat a la presidència de la Generalitat [Vídeo 2]. <http://www.parlament.cat/web/canal-parlament/sequencia/videos/index.html?p_cp1=7587590&p_cp2=7587774&p_cp3=>> [Data de consulta 02/08/2016]

CUP Parlament. (28 desembre 2015). Conferència de premsa de valoració de l'Assemblea Nacional Extraordinària [Vídeo 3]. <<https://www.youtube.com/watch?v=EUECOMRsRMM>> [Data de consulta 09/08/2016]

Canal Parlament. (10 gener 2016). Intervenció: debat del programa i votació d'investidura del diputat Carles Puigdemont i Casamajó, candidat proposat a la presidència de la Generalitat [Vídeo 4]. <http://www.parlament.cat/web/canal-parlament/sequencia/videos/index.html?p_cp1=7598439&p_cp2=7598676&p_cp3=>> [Data de consulta 12/08/2016]